

ГОРБАНЕВСЬКА Наталія Євгенівна (Горбаневская Наталья Евгеньевна; 26. 05. 1936, Москва — 29. 11. 2013, Париж) — російська правозахисниця, громадська діячка, поетеса. Навч. у Моск. та Ленінгр. університетах (1953–63). Працювала у моск. редакціях, перекладала російською мовою вірші зі слов'ян. та роман. мов. Від 1959 вірші Г. поширюються у самвидаві (у рад. пресі публікувалися зрідка); вони включені у ж. «Синтаксис», який видавав **О. Гінзбург**, та альманахи «Феникс» (1961 і 1966), укладені Ю. Галансковим. У 1967–68 брала участь у петицій. кампанії навколо «процесу чотирьох» (Ю. Галансков, **О. Гінзбург**, **О. Добровольський**, **В. Лашкова**), виступала на захист ін. осіб, яких переслідували з ідеол. мотивів. У лютому 1968 Г. вперше примусово госпіталізували у психлікарні. Цю історію описала у нарисі «Бесплатная медицинская помощь», який поширювався у самвидаві. 30 квітня 1968 у розпал кампанії проти «підписанців» анонімно видала 1-й вип.

«Хроники текущих событий», яку академік АН СРСР **А. Сахаров** згодом назвав найбільшим досягненням правозахисників. У кожному вип. «Хроники...» (до 1983 вийшло 64 випуски) містилася інформація про репресії в Україні, про укр. політв'язнів, яка найчастіше надходила через **Л. Плюща**. 25 серпня 1968 брала участь у «демонстрації сімох» (**К. Бабицький**, **Л. Богораз**, **В. Делоне**, **В. Дремлюга**, **П. Литвинов**, **В. Файнберг**) на Красній площі проти окупації Чехословаччини, за що була затримана разом з ін. демонстрантами, але в той же день після обшуку відпущена, щоб уникнути міжнар. скандалу (мати двох малоліт. дітей, зокрема й грудної). Психіатр. експертиза визнала її неосудною, була віддана під опіку матері. У кін. 1969 домоглася висновку, що ніколи не хворіла на шизофренію. Чл.-засн. «Ініціативної групи захисту прав людини в СРСР» (1969). У грудні 1969 заарешт. за звинуваченням у зведенні наклепів на рад. держ. і сусп. лад та «опір представникам влади з нанесенням тілесних пошкоджень». 1970 визнана неосудною і спрямована Моск. міським судом на примусове лікування у Казан. спецпсихлікарню, у жовтні 1971 переведена у Бутир. в'язницю. На поч. 1972 звільнена; повернулася у Москву, де підписала петиції на захист **Г. Суперфіна**, **Л. Плюща**, некролог **Ю. Галанскова**. Від 1975 — у Франції. Працювала у ж. «Континент», г. «Русская мысль». У поет. творах прослідковуються мотиви беззахисності людини, самотності і особистої провини за те, що відбувається.

Основні твори

Полдень: Дело о демонстрации 25 авг. 1968 г. на Красной площади: [Док. и мат.]. Франкфурт, 1970; Побережье: Стихи. Анн Арбор, 1973; Перелетая снежную границу: Стихи. Париж, 1979.

С. М. Лукашевський, В. В. Овсієнко

Бібліографічний опис:

Горбаневська Наталія Євгенівна / С. М. Лукашевський, В. В. Овсієнко // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-30988>. — Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).